

මහාසමය සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන සතරවරම් දෙව්වරුන්ගේ දාසයෝ
(සමයාන්තර දේව සංකල්පය ආශ්‍රයෙන් සිදුවන විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්)
ලේල්වල අරියධම්ම හිමි¹

හැඳින්වීම

දීඝනිකායේ මහාවග්ගයෙහි සංගෘහිත මහාසමය සූත්‍රය, ඓතිහාසික වටිනාකමකින් යුක්ත, සන්දර්භීය කරුණු විවිධ ප්‍රස්තුත ඔස්සේ සාකච්ඡාවට බඳුන් කළ හැකි, පෙළ සාහිත්‍ය ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයන්හි දී ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රයක් වශයෙන් ද සම්භාවිත, සූත්‍රයකි. ගාථා මාධ්‍යය ගුරුකොට ගත් දේවනාමාවලියකින් සමන්විත මෙම සූත්‍රය, ථෙරවාදී සාම්ප්‍රදායික පිළිගැනීම බුද්ධ භාෂිතයක් වශයෙන් වුවත් ඒ පිළිබඳ පෙරපර දෙදිග ප්‍රාමාණික විද්වතුන්ගේ ආකල්පය එය නො වේ. මහාසමය සූත්‍රය දේවභාෂිත සම්බුද්ධානුඥාන සූත්‍ර පයභාසක් බව ඇතැමෙක් අදහස් කරති. (අබේනායක, 2009 “වතුභාණවාරපාළි තෝරාගත් සූත්‍ර හතක් පිළිබඳ අධ්‍යයනය”, 152 - 153 පිටු.) එය එසේ ද නො වී කිසියම් මහායානික ආවායථීවරයෙකු විසින් සංස්කෘත භාෂාවෙන් රචනා කරන ලදුව, මාගධී භාෂාවට පරිවර්තිත ව නිකාය ග්‍රන්ථාන්තර්ගතයට සංගෘහිත කරන්නට ඇතැයි යනු තවත් මතයකි. (බුද්ධදත්ත හිමි, පොල්වත්තේ, 2010, “1. දීඝනිකාය”, පිටුව 32) කෙසේ වෙතත් සුමඛිගලවිලාසිනී දීඝනිකායටියකථාව දක්වන පරිදි මහාසමය, පන්සියයක් පමණ වූ හික්ෂුන් වහන්සේලාගේ ශාසන අනභිරත විනෝදනය පිණිස බුද්ධ භාෂිත සූත්‍රයකි. (දීඝනිකායටියකථා දුතියො භාගො, මහාසමයසුත්තවණ්ණනා, 480 පිටුව.)හුදෙක් එය වූකලි දේශනාවක් පමණක් ම නො ව බුදුන් වහන්සේ විසින් පවත්වන ලද ආධ්‍යාත්මික වැඩමුලුවකි.

පර්යේෂණ ගැටලුව

සමයාන්තර දේව සංකල්පය පිළිබඳ ව කෙරෙන ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයක දී අතිශයින් වැදගත් වන ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රයක් වශයෙන් ද මහාසමය සූත්‍රය, සම්භාවිත ය. වේද සාහිත්‍ය යුගයේ පටන් විවිධ ආගමික සාහිත්‍යයන්හි සඳහන් වන, සතරවරම් දෙව්වරු පිළිබඳ තොරතුරු මහාසමයෙහි අන්තර්ගත ය. මෙම සූත්‍රයට අමතර ව ප්‍රධාන වශයෙන් දීඝනිකායේ ආටානාටියසූත්‍රයෙහි ද අප්‍රධාන වශයෙන් වෙනත් පාලි මූලාශ්‍රයන්හි ද සිව්මහ දෙව්වරු පිළිබඳ සාධක හමුවේ. මහාසමය සූත්‍රයෙහි සතර දිශාවන්හි අධිපති දෙව්වරුන් වර්ණනා කිරීමෙන් අනතුරු ව දක්වන්නේ ඔවුන්ගේ දේවදාස නාමාවලිය යි. එම පිරිසට මායා, කුට්ටේඤ්ඤ, වෙට්ටේඤ්ඤ, චිට්‍ර, චිට්‍රධ යන දේවදාසයෝ අයත් වෙති (දී.නි. 2:388). එහෙත් මෙම දේවදාස නාමාවලිය සඳහා දීඝනිකායටියකථාව සපයා ඇති අර්ථකථනයෙහි ද සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි ත්‍රිපිටක පරිවර්තනයන්හි ද විවිධ විෂමතා දක්නට ලැබේ.

¹ Lecturer (Visiting), Department of Pali & Buddhist Studies, University Of Kelaniya, ven.ariyadhamma@yahoo.com

දීඝනිකායට්ඨකථාව, කුට්ටේඤ්ඤ පටන් නිඝණ්ඤ දක්වා ඇති පිරිස දේවදාසයන් වශයෙන් සඳහන් කරයි (දී.නි.අ. 2:490). දීඝනිකායට්ඨකථා ද ඒ අනුව යමින් 'කුට්ටේඤ්ඤ ආදී කොට නිඝණ්ඤ කෙළවර කොට ඇති දේවදාසයෝ අටක් වෙති' යි සංඛ්‍යාත්මක ව ද දේවදාසයන් දක්වා ඇත (දී.නි.ටී. 458). බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක පරිවර්තනයෙහි, 'ඔවුන්ගේ මායාචී වූ වංචනික වූ ශය වූ කපට වූ කුට්ටේඤ්ඤ, වේටේඤ්ඤ, චිට්‍ර, චිට්‍රඨ යන දාසයෝ ද' යනුවෙන් දේවදාසයන් හඳුන්වා දී ඇත (දී.නි. 2:389). ඉංග්‍රීසි ත්‍රිපිටක පරිවර්තනයෙහි, මායා, කුට්ටේඤ්ඤ, වේටේඤ්ඤ, චිට්‍ර, චිට්‍රච්ච, වන්දන, රාමසෙට්ඨ, කින්තුඝණ්ඤ, නිඝණ්ඤ යන පිරිස දේවදාස සමූහයට ඇතුළත් කොට ඇත (Rhys Davids, T.W. (1910). p.288). මෙසේ මහාසමය සූත්‍රයෙහි ඇතුළත් වන දේවදාසයන් සම්බන්ධයෙන් අට්ඨකථා විවරණයෙන් හා සිංහල, ඉංග්‍රීසි පරිවර්තනයන්ගෙන් පැන නැඟුණු ව්‍යාකූලතා ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයක් මගින් නිරාවරණය කළ යුතු ව ඇත. සමයාන්තර දේව සංකල්පයන් හා සැසඳීමේ දී මහාසමය සූත්‍රයෙහි සඳහන් මායා, කුට්ටේඤ්ඤ, වේටේඤ්ඤ, චිට්‍ර, චිට්‍රඨ පමණක් ලාමක වය්‍යා සහිත දේවදාසයන් වශයෙන් සැලකීම යෝග්‍ය බව පැහැදිලි වේ.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

පාලි සාහිත්‍යයන් සංස්කෘත සාහිත්‍යයන් ප්‍රමුඛ වශයෙන් උපයෝගී කොට ගනිමින් දේවදාසයන් පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයනයක් කිරීම මෙහි දී අපේක්ෂිත ය. මහාසමය සූත්‍රය, ආටානාටිය සූත්‍රය මෙන් ම වෙනත් පාලි මූලාශ්‍රයන් ද එසේ ම මහාසමාජ සූත්‍රය, මහාමායූර්විද්‍යාරාඥී සූත්‍රය, සුවර්ණහාසොත්තම සූත්‍රය ආදී මහායාන මූලාශ්‍රයන් ද මේ සඳහා භාවිත කෙරේ. දේවදාස නාමයන් ඇතුළත් වේද, උපනිෂද්, මහාකාව්‍ය ආදී සංස්කෘත මූලාශ්‍රයන් ද අර්ථ සූචනය සඳහා ශබ්දකල්පදෑම, වාචස්පතය වැනි කෝෂ ග්‍රන්ථයන් ද යථෝචිත ව පරිශීලනය කෙරේ.

ප්‍රමුඛ පද : මායා, දාසා, දෙවරාජා, මහාසෙනාපතී, ධර්මග්‍රාහකා.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

දීඝනිකාය II. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව.
සුමභිගලච්චාසිනී නාම දීඝනිකායට්ඨකථා II, සයිමන් හේවාචිතාරණ මුද්‍රණාංකය.
සුක්තසඛිගහට්ඨකථා, සයිමන් හේවාචිතාරණ මුද්‍රණාංකය.
අබේනායක, ඔලිවර්. (2009). පාලි අධ්‍යයන විමර්ශන, විජේසූරිය ග්‍රන්ථ කේන්ද්‍රය, බොරැල්ල.
Nobel, Johannes. (1937). (ed.). *Suvarṇabhāṣottamasūtra*, Otto Harrassowitz, Druck Der August Pries GmbH in Leipzig, Germany.
Rhys Davids, T.W. (1910). *The Dialogues of the Buddha*, Part II, , London: Oxford University Press.
Mahāmāyūrīvidyārājñīsūtram, https://docs.google.com/viewer?url=http://www.sanskritworld.in/public/assets/book/book_5103ef6a2d429.txt